

LEZING OVER ARBEIDSVEILIGHEID OP DE VISEM TECHNODAG

ZIEN WAT HET OPLEVE

Tijdens de VISEM Technodag van 19 juni verzorgde Mirjam van der Kooij van ErgoVisie een boeiende lezing over werkplekoptimalisatie. “Zeker in moeilijke tijden willen we geen ziekteverzuim en ongevallen,” opende ze toen haar voordracht. Vakblad Oppervlaktetechnieken strikte haar voor een hartig woordje over veiligheid, gezondheid en de vijf W’s.

Van oorsprong is ze ergonoom, en dus gespecialiseerd in alles wat met werkplek en werkhouding te maken heeft. Daarmee kent ze dus ook de fijne kneepjes van het vak die ertoe bijdragen dat een medewerker aan het eind van de middag even fit is als aan het begin van de dag. “Het zou een onderwerp moeten zijn waarbij werkgevers zouden opveren, zo van ‘hier is iets te besparen’. Maar arbozorg wordt gezien als ‘iets dat moet’. En als iets móét, is het niet leuk. Een bedrijf zou moeten zien wat het oplevert.” Vakblad Oppervlaktetechnieken ging naderhand nog eens uitgebreid zitten voor een diepte-interview.

Tijdens de lezing werd het 5W-model ter sprake gebracht: Willen, Weten, Wegen, Werken, Waken. Hoe gaat dat in de praktijk in zijn werk?

“Dat model is toepasbaar in iedere situatie, het wordt heel veel gebruikt in arbo-land. Ten eerste: je moet het met z’n allen willen, anders is het trekken aan een dood paard. Bijvoorbeeld een verandering van een werksituatie: wil de ander dat ook? Naast dit willen, moet je wéten wat je kan: de informatieverzameling. Vervolgens moet je de consequenties afwegen. Dan ga je aan de slag. En je moet steeds waken: evalueren, jezelf de vraag stellen: ‘Zijn we nu op de goede weg? Levert het ons iets op?’. Dat deel vergt het vaakst begeleiding. De wil is er vaak wel, maar wát willen we, en wat wéten we... er is veel onwetendheid binnen spuitertijen wat er moet en hoe het moet. Kijk maar eens naar de grote verschillen in adembescherming, de wijze van gebruik en niet te vergeten de opslag van het persoon-

lijke beschermingsmiddel. Daarin gaat veel mis. Aan de slag gaan, de schouders eronder zetten, dat is meestal geen enkel probleem. Kleinere bedrijven hebben vaak geen aparte functionaris voor Personeel & Organisatie die de arbo doet. De eigenaar-directeur is ook de financiële man en de medewerker P&O, Veiligheid, Bedrijfs hulpverlening, preventie, alles in één. Dan heb je niet de kennis en kunde dat te doen.”

En die inspecteurs, die dit najaar in grotere getale langskomen vanwege het inspectieoffensief bij oppervlaktebehandelaars, waar gaan die vooral naar kijken?

“De Inspectie SZW gaat door het hele bedrijf heen, maar in ieder geval kun je er alvast rekening mee houden dat er tenminste gevraagd zal worden naar de Risico Inventarisatie en Evaluatie: RI&E. Als die er niet is, kunnen ze wel van alles gaan inspecteren, maar dan weten ze eigenlijk al dat het in de basis niet goed zit. Als je nog niet geïnventariseerd hebt, dan is er geen inzicht in de risico’s. Verder is al aangekondigd dat naast de RI&E specifiek gekeken zal worden naar de inrichting

Het jaarlijkse congres VISEM Technodag was weer zeer goed bezocht, en men deed volop mee met de diverse peilingen en enquêtevragen die tussendoor gehouden werden. Filmpjes van YouTube en korte 'elevator pitch' presentaties van maximaal twee minuten door leveranciers en adviseurs maakten het programma levendig en afwisselend. Bijzonder indrukwekkend was de lezing van de jonge poolreiziger Philip de Roo. (Foto: Jan van der Stokker)

RT (I)

van de arbeidsplaats, gevaarlijke stoffen, machineveiligheid en voorlichting en onderricht”

Het actueel houden van de RI&E schijnt nogal een vraagstuk te zijn. Heeft u een goede tip om van de tussensprintjes en het achterstallig onderhoud af te komen?

“Ja, ik geloof niet in eenmalige acties, waarbij een bedrijf een deskundige laat komen voor de ‘betaalde belediging’, zoals ze de RI&E wel eens noemen. Ik geloof veel meer in een arbomanagementsysteem, met bijvoorbeeld maandelijks een mini-RI&E aan de hand van werkplek-checks. Dan kun je het door eigen mensen laten doen in plaats van door een externe deskundige. Dat zal de toekomst moeten zijn, in plaats van af en toe een keer een verplicht rondje. Want als je geen actuele RI&E hebt in je bedrijf, hoe weet je dan dat je proactieve manier de risico’s aan probeert te pakken...?”

Wat zijn de belangrijke risico’s in de metaalverwerkende industrie? Waar denkt een arbo-adviseur dan als eerste aan?

“Uiteraard zijn dit de risico’s op het ge-

bied van veiligheid, zoals werken met machines, gevaarlijke stoffen en explosiegevaar, maar met mijn ergonomische achtergrond denk ik vooral aan de fysieke risico’s. Dat is vaak onderbelicht, vaak denk je aan veiligheid voor de korte termijn, terwijl ergonomie wel degelijk aan de orde is. Denk aan het tillen of werken in een ongemakkelijke houding, zoals het ophangen van de producten in de spuitlijn. Dit kan een forse lichamelijke belasting opleveren”

Een Plan van Aanpak mag niet ontbreken: waaruit bestaat dat minimaal, en hoe zijn de werkplek en de medewerker daarbij betrokken?

Het Plan van Aanpak bestaat uit een aantal onderdelen: het risico dat is opgespoord, de knelpunten binnen de or-

ganisatie op het gebied van Veiligheid, Gezondheid en Welzijn. Ook staan de maatregelen om het op te lossen er natuurlijk in, met een prioritering, een verantwoordelijke en een einddatum. Die prioritering is heel belangrijk: er moet in je

RI&E nagedacht worden op welk moment je een risico gaat oplossen. Stel dat je tien knelpunten hebt, met welke ga je dan beginnen en met welke ga je eindigen? Hier zijn rekenformules voor. Zo scoren risico’s op het gebied van Bedrijfshulpverlening altijd hoog. En alles hoeft ook niet meteen aangepakt te worden: je mag een meerjarigenplan hebben.”

Een probleem met RI&E is het inschatten van de risico’s, waaraan niet zomaar percentages zijn te verbinden. Hoe wordt dat meestal opgelost?

“Daarvoor wordt de Fine & Kinney-methode veel gebruikt: daarmee bereken je Kans X Effect X Blootstelling. Dit blijft uiteraard subjectief, maar geeft wel een denkrichting. Want vraag het tien deskundigen en je krijgt tien uitkomsten. Dit

“De belangrijkste risico’s zitten in fysieke belasting. Die is onderbelicht, vaak denken aan veiligheid en gevaarlijke stoffen.”

rekenmodel laat je nadenken over hoe vaak iets voorkomt, hoe ernstig het is en hoeveel mensen eraan blootstaan. Kan er ietsel zonder verzuim op volgen, ietsel met verzuim, of zelfs met dodelijke afloop? Is het een dagelijkse, wekelijkse

JUIST MINDER COMMERCIEEL

Mirjam van der Kooij zit naar eigen zeggen “in twee hoeken tegelijk, want bij mijn opleiding Ergotherapie heb ik de differentiatie Adviseren gekozen. Behandelen, Adviseren en Wetenschappelijk Onderzoek zijn namelijk de drie pijlers van het vakgebied. Ik heb aansluitend nog de studie Integraal Arbomanagement gedaan, want dat is naar mijn mening een onderbelicht onderdeel van de opleiding. Die is voornamelijk op het menselijk lichaam gericht. En wat moet je dan adviseren...? Het is veel veiligheid en welzijn waar je mee bezig bent. Ik ben bij een arbodienst terechtgekomen als ergonomoom/ arbo-adviseur. Dat ging van ergonomische vraagstukken tot het hele arbobeleid, de RI&E, het opzetten van arbo- en verzuimbeleid in organisaties. Soms heeft ergo veel met arbo te maken, maar soms ook niet.” Sinds 2002 werkt ze als zelfstandige in de markt onder de naam ErgoVisie. De gedachte dat arbodiensten publieke dienstverleners zijn terwijl particuliere bureaus slechts een commerciële benadering hebben, blijkt te snel geredeneerd. “Na anderhalf jaar arbodienst vond ik het werk erg leuk, maar het was puur op commerciële targets gericht, het was eigenlijk veel meer een commerciële functie dan een adviesfunctie. De directe aanleiding om voor mezelf

te beginnen deed zich voor toen ik eens bij een grote klant was langsgedaan toen ik in de buurt was, en een stukje service en nazorg leverde. Dat was een ‘niet-declarabel uurtje’, hoewel er aan die klant veel verdiend was destijds. Maar mijn leidinggevende vond dat ik daar niet had mogen binnenstappen. Als het alleen de gedachte is te verdienen aan arbovraagstukken bij bedrijven, dan geloof ik daar niet zo in. Toen zeiden ze ‘ga je eigen weg, dan moet je het zelf gaan doen.’ Ik vond mezelf te jong met 25 jaar, maar iemand zei dat leeftijd geen rol speelt: je moet doen wat je kan.” De eerste klant was een boekwinkel die dacht een RI&E te moeten vernieuwen, want de arbodienst die eerder de RI&E had gedaan, had gezegd dat dit elke vier jaar verplicht is. “Ik vertelde dat in de wetgeving alleen maar staat dat de RI&E actueel en volledig moest zijn. In het geval van de boekwinkel was er in vier jaar niets gewijzigd en was een nieuwe RI&E dus niet aan de orde. Mijn man, die destijds een commerciële functie bij een bank had, vond dat ik op die manier een mogelijke opdracht liet lopen. Maar vijf jaar later kreeg ik van de broer van die boekwinkelleigenaar een grote opdracht, die had namelijk een drukkerij. Zo zie je maar: eerlijk duurt het langst.”

Na iedere lezing mocht de spreker een eurosparpot meenemen. Mirjam van der Kooij koos resoluut voor rendement en nam die van 500 euro mee. (Foto: vakblad Oppervlaktetechnieken)

> of jaarlijkse taak met dat risico? De uitersten geven een hoger risico dan iets waar je ofwel niet bedreven in bent omdat je het nooit doet, ofwel misschien uit routine minder oplettend mee bent. ‘Maar dat doen we maar héél af en toe,’ zegt een bedrijfsleider mij dan, bijvoorbeeld heftruckrijden door iemand die dat zelden doet maar even bijspringt. Overigens is het óók zo’n misverstand dat je daar een verplicht certificaat voor moet hebben, dat wordt ook nog eens in stand gehouden door organisaties die een certificaat aanbieden. Dat is een grijs gebied: een deelnamecertificaat voor een praktijkmiddag heftruckrijden komt naderhand zó uit de printer rollen. Dat is net zoiets als de uitspraak dat je iedere vier jaar een nieuwe RI&E moet hebben. Er staat alleen in de arbowet dat je over voldoende kennis

en kunde moet beschikken en instructie moet hebben gehad om de werkzaamheden te verrichten, zoals heftruckrijden. Zo zie je dat er veel onduidelijkheid is en daardoor zien veel werkgevers door de bomen het bos niet meer.” <

MEER INFORMATIE

ErgoVisie
Mirjam van der Kooij
mvdkooij@ergovisie.nl
tel.: 010-8506290
mob.: 06-48151623

In latere edities wordt nog op afzonderlijke lezingen teruggekomen, in thema Surface Vakbeurs van september bijvoorbeeld met enkele sprekers die op die beurs een stand hebben (www.SurfaceVakbeurs.nl).

OPTIMALISATIE DOOR WERKGEMAK

Een kras voorbeeld uit eigen ervaring schudt ze zó uit haar mouw. Eens ging een productiebedrijf een nieuwe lijn opzetten, waarvoor een proefopstelling was gemaakt. Na een uurtje was duidelijk hoeveel productie er door de medewerkers te realiseren zou zijn, en ging men aan de slag met terugverdiëntijden, budgetten en de verdere engineering. Toen de lijn er stond, bleek dat die productie best een uurtje vol te houden was, maar dat de medewerkers in de loop van de dag steeds meer moeite hadden het tempo bij te houden. Alle berekeningen klopten niet meer. Met wat werkplekverbeteringen werd de oorspronkelijk beoogde productiviteit en daarmee de terugverdiëntijd van de lijn alsnog gerealiseerd. Maar dat had dus van tevoren al gekund, en toont maar weer het belang van een ergonomisch uitgekiende werkplek.